

Senátní návrh

ZÁKON

ze dne2012,

kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2009 Sb., a zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

Čl. I

Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění zákona č. 468/1991 Sb., zákona č. 68/1993 Sb., zákona č. 189/1993 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 296/1995 Sb., zákona č. 322/1996 Sb., zákona č. 340/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 98/2001 Sb., zákona č. 104/2001 Sb., zákona č. 170/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 556/2004 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 345/2010 Sb. a zákona č. 420/2011 Sb., se mění takto:

1. V § 17 se za odstavec 3 vkládají nové odstavce 4 a 5, které znějí:

„(4) Obchodní společnost nebo družstvo podle odstavce 3 předkládají každoročně do 1. dubna Poslanecké sněmovně zprávu auditora o ověření roční účetní závěrky s výrokem bez výhrad. Součástí zprávy auditora je i přehled o uzavřených smlouvách. Zpráva auditora je veřejná; lze do ní nahlédnout a pořizovat z ní výpis nebo její opis či kopii v Kanceláři Poslanecké sněmovny, která ji též zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(5) Auditora, který vyhotoví zprávu podle odstavce 4, vylosuje předseda kontrolního výboru Poslanecké sněmovny (dále jen „kontrolní výbor“) ze seznamu auditorů. Opis seznamu auditorů předá Komora auditorů předsedovi kontrolního výboru každoročně nejpozději do 31. prosince.“

Dosavadní odstavce 4 až 6 se označují jako odstavce 6 až 8.

2. Za § 17 se vkládá nový § 17a, který zní:

„§ 17a

(1) Strana a hnutí zřídí pro výdaje na volby zvláštní účet u peněžního ústavu, na kterém budou vedeny jednotlivé příjmy a výdaje, zvláště pro každé volby; to neplatí, jde-li o volby do zastupitelstev obcí.

(2) Strana a hnutí musí veškeré výdaje na volby, s výjimkou výdajů nepřevyšujících částku 5 000 Kč, provádět bezhotovostně z účtu podle odstavce 1.

(3) Výdaje strany a hnutí nebo jejich koalice na volby nesmějí v době ode dne vyhlášení voleb do druhého dne voleb převýšit částku

a) 80 000 000 Kč, jde-li o volby do Poslanecké sněmovny nebo volby do Evropského parlamentu,

b) 3 000 000 Kč za každého kandidáta strany a hnutí nebo jejich koalice, jde-li o volby do Senátu,

c) 7 000 000 Kč za každý kraj, v němž byla straně a hnutí nebo jejich koalici pro volby do zastupitelstva kraje zaregistrována kandidátní listina.

V případě souběžného konání více voleb se limity výdajů stanovené v písmenech a) až c) sčítají.

(4) Výdaji na volby se pro účely tohoto zákona rozumějí jakékoli výdaje strany a hnutí vynaložené v souvislosti s volbami, a to i výdaje mimo dobu vymezenou v odstavci 3, pokud hrazené zboží, služby nebo práva byly poskytnuty v době podle odstavce 3, s výjimkou

a) výdajů na mzdy a odměny vyplácené zaměstnancům strany a hnutí na základě pracovních smluv a dohod o pracovní činnosti uzavřených na dobu neurčitou nebo na dobu nejméně dvou let,

b) výdajů na úhradu nájemného nebo podnájemného ze smluv o nájmu nebo podnájmu nebytových prostor uzavřených na dobu neurčitou nebo na dobu nejméně dvou let, jakož i na úhradu služeb spojených s užíváním těchto prostor,

c) poskytnutých darů, pokud se nejedná o dary poskytnuté kandidátovi strany a hnutí na volební kampaň,

d) výdajů vynaložených na koupi a údržbu nemovitostí ve vlastnictví strany a hnutí.

(5) Výdaje na volební kampaň ve prospěch nebo v neprospěch stran, hnutí a jejich kandidátů smějí vynakládat pouze strany, hnutí a jejich kandidáti a dále nezávislí kandidáti, jde-li o volby do Senátu.

(6) Strana a hnutí jsou povinny platit za plochy pro vylepení volebních plakátů, za jiné pevné nebo pohyblivé reklamní plochy, jakož i za inzerci v tisku, na internetu nebo v jiných médiích pouze přímo jejich vlastníkově nebo provozovateli. Strana a hnutí jsou povinny veškeré reklamní plochy a prostor pro inzerci, využívané jimi ve volební kampani, označit názvem nebo zkratkou strany a hnutí, popř. i jejím logem, pokud takové logo strana a hnutí běžně užívají.

(7) Strana a hnutí předloží do 60 dnů po ukončení voleb kontrolnímu výboru zprávu o skutečných výdajích na volby, která zahrnuje i úplný výpis z účtu podle odstavce 1 a účetní

doklady hotovostních výdajů podle odstavce 2. Ve výpisu z účtu podle věty první musí být před jeho zahrnutím do zprávy anonymizovány osobní údaje fyzických osob.

(8) Zprávu podle odstavce 7 předkládá strana a hnutí na předepsaném formuláři s přílohami. Ministerstvo financí stanoví prováděcím předpisem vzor formuláře. Zpráva strany a hnutí je veřejná; lze do ní nahlédnout a pořizovat z ní výpis nebo její opis či kopii v Kanceláři Poslanecké sněmovny, která ji též zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup.“.

3. V § 18 odst. 1 se na konci textu písmene b) doplňují slova „; zpráva nesmí být vyhotovena auditorem, který je členem strany nebo hnutí, pro které je vydána“.

4. V § 18 odst. 1 písm. d) se část věty za středníkem včetně středníku zrušuje.

5. V § 18 se na konci textu odstavce 6 doplňují slova „ , která ji též zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup“.

6. V § 19 písmena b) a c) znějí:

„b) právnických osob,
c) fyzických osob, které nejednají vlastním jménem a na vlastní účet; o tom, že fyzická osoba jedná vlastním jménem a na vlastní účet, je povinna učinit oznámení formou písemného čestného prohlášení, které strana a hnutí přiloží k výroční finanční zprávě,“.

7. V § 19 se písmena d) až h) zrušují.

Dosavadní písmeno i) se označuje jako písmeno d).

8. V § 19 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavcem 2, který zní:

„(2) Celková hodnota darů od jednoho dárce nesmí za kalendářní rok převýšit částku 1 000 000 Kč.“.

9. V § 20a se doplňuje odstavcem 6, který zní:

„(6) Výplatu příspěvku na činnost Ministerstvo financí sníží o 5% v kalendářním roce následujícím po kalendářním roce, v němž měla strana a hnutí předložit zprávu podle § 17a odst. 7, jestliže

a) zpráva nebyla kontrolnímu výboru předložena ve lhůtě stanovené v § 17a odst. 7, nebo

b) předložená zpráva je podle zjištění kontrolního výboru neúplná, anebo

c) z předložené zprávy kontrolní výbor zjistí, že výdaje strany a hnutí nebo jejich koalice na volby překročily limit stanovený v § 17a odst. 3.“.

10. V § 21b se slova „§ 18 odst. 3“ nahrazují slovy „§ 17a odst. 8 a § 18 odst. 4“.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů

Čl. II

Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění ve znění zákona č. 212/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 243/1999 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 64/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 37/2002 Sb., zákona č. 171/2002 Sb., zákona č. 230/2002 Sb., zákona č. 62/2003 Sb., zákona č. 418/2004 Sb., zákona č. 323/2006 Sb., zákona č. 480/2006 Sb., zákona č. 261/2008 Sb., zákona č. 320/2009 Sb. a zákona č. 195/2010 Sb., se mění takto:

1. V § 16 se vkládá nový odstavec 1, který zní:

„(1) Volební kampaň se rozumí jakákoliv propagace kandidátů, politické strany, politického hnutí nebo koalice, na jejichž kandidátních listinách jsou uvedeni, a volební agitace v jejich prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jejich podporu nebo sloužící v jejich prospěch, včetně jakékoliv doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata, pokud k takové propagaci nebo volební agitaci dojde nejdříve v den vyhlášení voleb, anebo i před tímto dnem, jestliže taková propagace nebo agitace trvá i ke dni vyhlášení voleb. Za volební kampaň se považuje i sdělení v neprospěch jiného kandidáta, jiné politické strany, jiného politického hnutí nebo jiné koalice.“

Dosavadní odstavce 1 až 8 se označují jako odstavce 2 až 9.

2. Za § 16 vkládá nový § 16a, který zní:

„§ 16a

Výdaje kandidáta na volební kampaň

(1) Výdaji kandidáta na volební kampaň se rozumí součet všech finančních prostředků nebo jiných plnění ocenitelných v penězích, které kandidát vynaloží na úhradu nákladů volební kampaně, a to včetně nákladů vynaložených přede dnem podání kandidátní listiny.

(2) Kandidát, který hodlá vynakládat výdaje na volební kampaň, zřídí zvláštní účet u peněžního ústavu, na kterém budou vedeny jednotlivé příjmy a výdaje na volební kampaň.

(3) Kandidát musí veškeré příjmy a výdaje na volební kampaň, s výjimkou výdajů nepřevyšujících částku 5 000 Kč, provádět bezhotovostně z účtu podle odstavce 1.

(4) Výdaje kandidáta politické strany, politického hnutí nebo koalice na volební kampaň nesmějí v době ode dne vyhlášení voleb do druhého dne voleb převýšit 300 000 Kč.

(5) Výdaje nezávislého kandidáta pro volby do Senátu na volební kampaň nesmějí v době ode dne vyhlášení voleb do druhého dne voleb převýšit 3 300 000 Kč. Výdaje na volební kampaň ve prospěch nebo v neprospěch nezávislého kandidáta pro volby do Senátu směřují vynakládat pouze nezávislí kandidáti pro volby do Senátu a politické strany, politická hnutí a jejich kandidáti.

(6) Kandidát je povinen platit za plochy pro vylepení volebních plakátů, za jiné pevné nebo pohyblivé reklamní plochy, jakož i za inzerci v tisku, na internetu nebo v jiných médiích pouze přímo jejich vlastníkově nebo provozovateli. Kandidát politické strany, politického hnutí nebo koalice je povinen veškeré reklamní plochy a prostor pro inzerci, využívané jím ve volební kampani, označit názvem nebo zkratkou politické strany, politického hnutí nebo koalice, popř. i jejich logem, pokud takové logo běžně užívají.

(7) Kandidát předloží do 60 dnů po ukončení voleb kontrolnímu výboru Poslanecké sněmovny zprávu o skutečných výdajích na volební kampaň, která zahrnuje i úplný výpis z účtu podle odstavce 1 a účetní doklady hotovostních výdajů podle odstavce 3. Ve výpisu z účtu podle věty první musí být před jeho zahrnutím do zprávy anonymizovány osobní údaje fyzických osob.

(8) Zprávu podle odstavce 7 předkládá kandidát na předepsaném formuláři s přílohami. Ministerstvo financí stanoví prováděcím předpisem vzor formuláře. Zpráva kandidáta je veřejná; lze do ní nahlédnout a pořizovat z ní výpis nebo její opis či kopii v Kanceláři Poslanecké sněmovny, která ji též zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup.“

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů

Čl. III

Zákon č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2009 Sb., se mění takto:

1. V § 59 se vkládá nový odstavec 1, který zní:

„(1) Volební kampaní se rozumí jakákoliv propagace kandidátů, politické strany, politického hnutí nebo koalice, na jejichž kandidátních listinách jsou uvedeni, a volební agitace v jejich prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jejich podporu nebo sloužící v jejich prospěch, včetně jakékoliv doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata, pokud k takové propagaci nebo volební agitaci dojde nejdříve v den vyhlášení voleb, anebo i před tímto dnem, jestliže taková propagace nebo agitace trvá i ke dni vyhlášení voleb. Za volební kampaň se považuje i sdělení v neprospěch jiného kandidáta, jiné politické strany, jiného politického hnutí nebo jiné koalice.“

Dosavadní odstavce 1 až 6 se označují jako odstavce 2 až 7.

2. Za § 59 vkládá nový § 59a, který zní:

„§ 59a

Výdaje kandidáta na volební kampaň

(1) Výdaji kandidáta na volební kampaň se rozumí součet všech finančních prostředků nebo jiných plnění ocenitelných v penězích, které kandidát vynaloží na úhradu nákladů volební kampaně, a to včetně nákladů vynaložených přede dnem podání kandidátní listiny.

(2) Kandidát, který hodlá vynakládat výdaje na volební kampaň, zřídí zvláštní účet u peněžního ústavu, na kterém budou vedeny jednotlivé příjmy a výdaje na volební kampaň.

(3) Kandidát musí veškeré příjmy a výdaje na volební kampaň, s výjimkou výdajů nepřevyšujících částku 5 000 Kč, provádět bezhotovostně z účtu podle odstavce 1.

(4) Výdaje kandidáta na volební kampaň nesmějí v době ode dne vyhlášení voleb do druhého dne voleb převýšit 300 000 Kč.

(5) Kandidát je povinen platit za plochy pro vylepení volebních plakátů, za jiné pevné nebo pohyblivé reklamní plochy, jakož i za inzerci v tisku, na internetu nebo v jiných médiích pouze přímo jejich vlastníkově nebo provozovateli. Kandidát je povinen veškeré reklamní plochy a prostor pro inzerci, využívaný jím ve volební kampani, označit názvem nebo zkratkou politické strany, politického hnutí nebo koalice, popř. i jejich logem, pokud takové logo běžně užívají.

(6) Kandidát předloží do 60 dnů po ukončení voleb kontrolnímu výboru Poslanecké sněmovny zprávu o skutečných výdajích na volební kampaň, která zahrnuje i úplný výpis z účtu podle odstavce 1 a účetní doklady hotovostních výdajů podle odstavce 3. Ve výpisu z účtu podle věty první musí být před jeho zahrnutím do zprávy anonymizovány osobní údaje fyzických osob.

(7) Zprávu podle odstavce 6 předkládá kandidát na předepsaném formuláři s přílohami. Ministerstvo financí stanoví prováděcím předpisem vzor formuláře. Zpráva kandidáta je veřejná; lze do ní nahlédnout a pořizovat z ní výpis nebo její opis či kopii v Kanceláři Poslanecké sněmovny, která ji též zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup.“

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů

Čl. IV

V zákoně č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 273/2001 Sb., zákona č. 37/2002 Sb., zákona č. 230/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb. a zákona č. 320/2009 Sb., se za § 69a vkládají nové § 69b a 69c, které znějí:

„§ 69b

Volební kampaň

Volební kampaní se rozumí jakákoliv propagace kandidátů, politické strany, politického hnutí nebo koalice, na jejichž kandidátních listinách jsou uvedeni, a volební agitace v jejich prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jejich podporu nebo sloužící v jejich prospěch, včetně jakékoliv doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata, pokud k takové propagaci nebo volební agitaci dojde nejdříve v den vyhlášení voleb, anebo i před tímto dnem, jestliže taková propagace nebo agitace trvá i ke dni vyhlášení voleb. Za volební kampaň se považuje i sdělení v neprospěch jiného kandidáta, jiné politické strany, jiného politického hnutí nebo jiné koalice.

§ 69c

Výdaje kandidáta na volební kampaň

(1) Výdaji kandidáta na volební kampaň se rozumí součet všech finančních prostředků nebo jiných plnění ocenitelných v penězích, které kandidát vynaloží na úhradu nákladů volební kampaně, a to včetně nákladů vynaložených přede dnem podání kandidátní listiny.

(2) Kandidát, který hodlá vynakládat výdaje na volební kampaň, zřídí zvláštní účet u peněžního ústavu, na kterém budou vedeny jednotlivé příjmy a výdaje na volební kampaň.

(3) Kandidát musí veškeré příjmy a výdaje na volební kampaň, s výjimkou výdajů nepřevyšujících částku 5 000 Kč, provádět bezhotovostně z účtu podle odstavce 1.

(4) Výdaje kandidáta na volební kampaň nesmějí v době ode dne vyhlášení voleb do druhého dne voleb převýšit 300 000 Kč.

(5) Kandidát je povinen platit za plochy pro vylepení volebních plakátů, za jiné pevné nebo pohyblivé reklamní plochy, jakož i za inzerci v tisku, na internetu nebo v jiných médiích pouze přímo jejich vlastníkově nebo provozovateli. Kandidát je povinen veškeré reklamní plochy a prostor pro inzerci, využívaný jím ve volební kampani, označit názvem nebo zkratkou politické strany, politického hnutí nebo koalice, popř. i jejich logem, pokud takové logo běžně užívají.

(6) Kandidát předloží do 60 dnů po ukončení voleb kontrolnímu výboru Poslanecké sněmovny zprávu o skutečných výdajích na volební kampaň, která zahrnuje i úplný výpis z účtu podle odstavce 1 a účetní doklady hotovostních výdajů podle odstavce 3. Ve výpisu z účtu podle věty první musí být před jeho zahrnutím do zprávy anonymizovány osobní údaje fyzických osob.

(7) Zprávu podle odstavce 6 předkládá kandidát na předepsaném formuláři s přílohami. Ministerstvo financí stanoví prováděcím předpisem vzor formuláře. Zpráva kandidáta je veřejná; lze do ní nahlédnout a pořizovat z ní výpis nebo její opis či kopii v Kanceláři Poslanecké sněmovny, která ji též zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup.“

ČÁST PÁTÁ

Účinnost

Čl. V

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2013.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

Zhodnocení platného právního stavu

Hospodaření politických stran a politických hnutí (dále jen „strana“) upravuje zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Zákon stranám vzhledem k jejich roli v politickém systému demokratické společnosti (čl. 5 Ústavy ČR) jednak ukládá některá omezení, jednak jim garantuje - při splnění stanovených podmínek - financování činnosti ze státního rozpočtu.

Podle § 17 zákona strany nesmějí vlastním jménem podnikat. Mohou však založit obchodní společnost nebo družstvo nebo se účastnit jako společník nebo člen na již založené obchodní společnosti nebo družstvu, ale jen tehdy, jsou-li výlučným předmětem jejich činnosti ty činnosti, které jsou vyjmenovány v § 17 odst. 3 zákona.

Zákon dále v § 17 odst. 4 taxativním výčtem uvádí, co může být příjmem strany. Právní úprava je přitom založena na tzv. smíšeném modelu financování politických stran, když vedle příjmů z vlastní činnosti strany (členské příspěvky, příjmy z pronájmu a prodeje movitého a nemovitého majetku, úroky z vkladů, příjmy z účasti na podnikání jiných právnických osob podle § 17 odst. 3 zákona, příjmy z pořádání tombol, kulturních, společenských, sportovních, rekreačních, vzdělávacích a politických akcí) připouští i příjmy od dalších soukromoprávních subjektů (dary a dědictví, půjčky a úvěry), jakož i příjmy od státu v podobě příspěvků ze státního rozpočtu (příspěvek na úhradu volebních nákladů a příspěvek na činnost strany).

Ustanovení § 19 zákona omezuje okruh možných donátorů (sponzorů) stran tím, že stranám zakazuje přijmout bezúplatná plnění a dary od

- a) státu (nestanoví-li tento zákon jinak),
- b) příspěvkových organizací,
- c) obcí, městských částí a městských obvodů a krajů,
- d) státních podniků a právnických osob s majetkovou účastí státu nebo státního podniku, jakož i od osob, na jejichž řízení a kontrole se podílí stát (to však neplatí, nedosahuje-li majetková účast státu nebo státního podniku 10 %),
- e) právnických osob s majetkovou účastí obcí, městských částí nebo městských obvodů (to však neplatí, nedosahuje-li jejich majetková účast 10 %),
- f) obecně prospěšných společností,
- g) jiných právnických osob, stanoví-li tak zvláštní právní předpis (např. podle § 21 odst. 6 zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, se nadace a nadační fond nesmí podílet na financování politických stran nebo politických hnutí),
- h) zahraničních právnických osob (s výjimkou politických stran a nadací),
- i) fyzických osob, které nejsou státními občany České republiky (to však neplatí, jednají-li se o cizí státní příslušníky, kteří mají trvalý pobyt na území České republiky).

Získá-li strana peněžitý dar v rozporu s tímto zákonem, je povinna vrátit jej dárci včetně jeho úrokového zhodnocení ve výši diskontní sazby České národní banky platné ke dni vrácení daru, a to nejpozději do 1. dubna roku následujícího po roce, ve kterém dar získala. Není-li takový postup možný, odvede příslušnou částku v téže lhůtě do státního rozpočtu. Nedošlo-li k vrácení daru nebo k jeho odvodu do státního rozpočtu ve stanovené lhůtě, uloží příslušný finanční úřad straně pokutu ve výši rovnající se dvojnásobku hodnoty daru (§ 19a).

Strany jsou dále povinny předložit každoročně do 1. dubna Poslanecké sněmovně k informaci výroční finanční zprávu, která zahrnuje údaje podle § 18 odst. 1 zákona. K nim

patří i přehled o celkových příjmech (v členění podle § 17 odst. 4 zákona) a o výdajích (v členění na provozní a mzdové výdaje, výdaje na daně a poplatky a výdaje na volby), přehled o darech a dárcích (s uvedením výše peněžitého daru, jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu dárce, je-li dárce právnická osoba, její obchodní firmy nebo názvu, sídla a identifikačního čísla) a přehled o členech, jejichž celkový členský příspěvek za rok byl vyšší než 50 000 Kč s uvedením výše tohoto příspěvku, jejich jména, příjmení, data narození a adresy místa pobytu (§ 18 odst. 1 písm. c/, d/ a f/ zákona). Přesahuje-li dar svou celkovou hodnotou od jednoho dárce za rok 50 000 Kč, strana doloží přehled o darech a dárcích ověřenými kopiemi darovacích smluv, které musí obsahovat údaje shodné s údaji v přehledu.

Pokud jde státní financování, mají strany nárok za podmínek stanovených zákonem na státní příspěvek. Podle zákona je vyplácen příspěvek na činnost strany, který zahrnuje a) stálý příspěvek a b) příspěvek na mandát. Nárok na tyto příspěvky vzniká jen stranám, které předložily ve stanovené lhůtě (§ 18 zákona) úplnou výroční finanční zprávu (§ 18 odst. 5).

Nárok na stálý příspěvek vzniká straně, která získala ve volbách do Poslanecké sněmovny nejméně 3 % hlasů. Stálý příspěvek činí ročně 6 000 000 Kč pro stranu, která získala v posledních volbách do Poslanecké sněmovny 3 % hlasů. Za každých dalších i započatých 0,1 % hlasů obdrží strana ročně 200 000 Kč. Obdrží-li strana více než 5 % hlasů, příspěvek se dále nezvyšuje, tzn. že jeho roční maximální výše činí 10 000 000 Kč.

Nárok na příspěvek na mandát vzniká, jestliže byl zvolen alespoň jeden poslanec, senátor, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hlavního města Prahy na kandidátní listině strany nebo byl zvolen za stranu na kandidátní listině koalice ve volbách do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva hl. m. Prahy. Příspěvek na mandát poslance nebo senátora činí ročně 855 000 Kč a na mandát člena zastupitelstva kraje a člena zastupitelstva hl. m. Prahy činí ročně 237 500 Kč. Příspěvek na mandát náleží po celé volební období jen straně, na jejíž kandidátní listině byl poslanec, senátor, člen zastupitelstva kraje nebo člen zastupitelstva hl. m. Prahy zvolen. Není-li na uprázdněný mandát poslance, člena zastupitelstva kraje nebo člena zastupitelstva hl. m. Prahy náhradník nebo zanikne-li mandát senátora v průběhu volebního období, příspěvek na mandát straně nebo hnutí nenáleží.

V roce konání voleb do Poslanecké sněmovny, Senátu, zastupitelstva kraje nebo zastupitelstva hl. m. Prahy se propočítává roční příspěvek na činnost za každé volební období zvlášť. Straně náleží měsíčně 1/12 propočteného ročního příspěvku na činnost. V měsíci konání voleb obdrží strana příspěvek propočtený z výsledků voleb toho volebního období, jehož výše bude pro stranu výhodnější. Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, k novým volbám do zastupitelstva kraje nebo do zastupitelstva hl. m. Prahy, náleží straně roční příspěvek na mandát v poměrné části ještě za měsíc, v němž došlo k rozpuštění Poslanecké sněmovny, k novým volbám do zastupitelstva kraje nebo do zastupitelstva hl. m. Prahy.

Pravidla pro výplatu příspěvku na činnost strany Ministerstvem financí upravují § 20a a 20b zákona.

Z uvedeného popisu platné právní úpravy hospodaření stran vyplývá následující:

- Zákon neobsahuje žádné limity výše darů stranám od fyzických či právnických osob. Požaduje pouze identifikaci darů a dárců, a v případě darů, které svou celkovou hodnotou přesáhly za rok 50 000 Kč též předložení ověřené kopie darovací smlouvy (§ 18 odst. 1 písm. d/ a § 18 odst. 3).

- Zákon nestanoví žádné limity výdajů politické strany na volby (na volební kampaň), ukládá stranám pouze vykázat ve výroční finanční zprávě jejich výdaje v členění na provozní a mzdové výdaje, výdaje na daně a poplatky a výdaje na volby (§ 18 odst. 1 písm. c/).

- Zcela nedostatečně je zákonem zajištěna i transparentnost výdajů stran na volby.
- Zákon neklade žádné zvláštní požadavky na auditory, kteří vyhotovují zprávy o ročních účetních závěrkách stran. Obchodním společnostem a družstvům, které jsou založeny stranami nebo jichž se strany účastní jako společníci nebo členové, zákon neukládá povinnost nechat si ověřit účetní závěrku auditorem.

S tím souvisí i nedostatečná úprava pravidel volební kampaně ve volebních zákonech, spočívající zejména v absenci vymezení pojmu „volební kampaň“ a v absenci regulace výdajů jednotlivých kandidátů na volební kampaň, resp. limitů a veřejné kontroly těchto výdajů.

Hlavní principy navrhované právní úpravy

Vzhledem ke shora popsaným nedostatkům platné právní úpravy jsou hlavními cíli předložené novely:

- zabránění korumpování stran prostřednictvím soukromého dárcovství,
- omezení výdajů vynakládaných stranami a jednotlivými kandidáty na volební kampaně,
- posílení transparentnosti financování stran a se stranami spojených obchodních společností a družstev, jakož i posílení objektivitu kontroly jejich financování.

Proto se jako řešení výše zmíněných problémů navrhuje přijetí těchto opatření:

1) Zavádí se úplný zákaz stranám přijímat dary od jakýchkoli právnických osob. Senát vychází z toho, že členy politických stran mohou být pouze fyzické osoby – občané ČR, nikoli osoby právnické. Pouze státní občané (a nikoli právnické osoby) také mohou volit, tedy rozhodovat o relevanci politické strany v politické soutěži (čl. 5 Ústavy ČR, čl. 22 Listiny). Současně návrh zákona zapovídá stranám přijímat dary od fyzických osob, které nejednají vlastním jménem a na vlastní účet, tedy od prostředníků nahrazujících skutečného dárce.

2) Zavádí se maximální limit hodnoty daru straně od jednoho dárce – fyzické osoby za kalendářní rok ve výši 1 000 000 Kč. Brání se tím riziku, že dárce si „kupuje“ přízeň strany.

3) Zavádí se limit výdajů stran vynakládaných na volby do Poslanecké sněmovny, do Senátu, do Evropského parlamentu a do zastupitelstev krajů. Rozhodným obdobím pro výši limitu bude doba ode dne vyhlášení voleb až do druhého dne voleb.

4) Zavádí se limit výdajů kandidátů vynakládaných na volby do Poslanecké sněmovny, do Senátu, do Evropského parlamentu a do zastupitelstev krajů. Rozhodným obdobím pro výši limitu bude doba ode dne vyhlášení voleb až do druhého dne voleb.

5) Stanoví se pravidla pro průhlednější financování volebních kampaní v případě voleb do komor Parlamentu, do Evropského parlamentu a do zastupitelstev krajů:

- zavádí se povinnost stran a povinnost kandidátů, kteří hodlají vynakládat vlastní výdaje na volební kampaň, zřídit zvláštní účet u peněžního ústavu, na kterém budou vedeny jejich jednotlivé příjmy a výdaje zvláště pro každé volby;

- strany budou povinny předložit do 60 dnů po ukončení voleb kontrolnímu výboru Poslanecké sněmovny zprávu o skutečných výdajích na volby, která bude zahrnovat i úplný výpis z uvedeného bankovního „volebního“ účtu; pokud strana zprávu nepředloží nebo tato bude podle zjištění kontrolního výboru neúplná anebo ze zjištění kontrolního výboru vyplýne, že výdaje strany překročily zákonem stanovený limit, Ministerstvo financí sníží straně příspěvek na činnost, a to o 5 % jeho roční výše za následující kalendářní rok;

- strany budou povinny platit za plochy pro vylepení volebních plakátů, za jiné pevné nebo pohyblivé reklamní plochy, jakož i za inzerci v tisku, na internetu nebo v jiných médiích pouze přímo jejich vlastníkově nebo provozovatel, nikoli jakémukoli prostředníkovi;

- vynakládání výdajů na volební kampaň ve prospěch nebo v neprospěch stran a jejich kandidátů se vyhrazuje pouze strany a jejich kandidáty.

6) Stanoví se, že zpráva o roční účetní závěrce strany nesmí být vyhotovena auditorem, který je členem této strany. Současně se zavádí povinnost obchodních společností a družstev, které jsou založeny stranami nebo jichž se strany účastní jako společníci nebo členové, nechat si ověřit roční účetní závěrku auditorem a tuto zprávu auditora pak zveřejnit.

7) Zavádí se zveřejňování výročních finančních zpráv stran na internetu. Stejným způsobem budou přístupné i zprávy stran a kandidátů o výdajích na volby, jakož i zprávy auditora.

Zhodnocení dopadů návrhu zákona na veřejné rozpočty

Návrh zákona nemá dopady na státní rozpočet ani na rozpočty krajů a obcí.

Soulad navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem, s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s právem Evropské unie

Předložený návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem. Vychází především z ústavních norem chránících demokratické státní zřízení a principy volné politické soutěže, zakotvené v čl. 1 odst. 1 a čl. 5 Ústavy ČR a čl. 22 Listiny základních práv a svobod. Návrh zákona tyto normy provádí a současně posiluje princip rovných podmínek politické soutěže pro všechny strany. Naplňuje i přání vyslovené v odůvodnění nálezu Ústavního soudu vyhl. pod č. 98/2001 Sb., pokud jde o „převzetí požadavku nezbytných nákladů demokracie“: „Její harmonický výkon vyžaduje ve skutečnosti omezit na minimum a snížit výdaje politických stran a současně zachovat princip rovnosti mezi nimi“. Předloha respektuje i ustanovení čl. 20 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, podle nějž jsou strany odděleny od státu.

Vzhledem k tomu, že předložený návrh zákona mění zákon o volbách do Parlamentu, bude nezbytné, aby byl podle čl. 40 Ústavy ČR přijat Poslaneckou sněmovnou i Senátem.

Návrh zákona je v souladu i se závazky České republiky vyplývajícími z mezinárodních smluv podle čl. 10 Ústavy, jimiž je ČR vázána. Předložený návrh neodporuje ani právu EU.

Zvláštní část

K části první (čl. I)

K bodu 1

Ustanovení zavádí povinnost obchodních společností a družstev, které jsou založeny stranami nebo jichž se strany účastní jako společníci nebo členové, nechat si ověřit roční účetní závěrku auditorem. Součástí zprávy auditora bude muset být i přehled o smlouvách uzavřených touto obchodní společností či družstvem.

Zpráva auditora bude veřejná a bude do ní možno nahlédnout a pořizovat z ní výpis nebo její opis či kopii v Kanceláři Poslanecké sněmovny – shodně jako je tomu v případě výročních finančních zpráv stran (srov. § 18 odst. 6 zákona). Současně Kancelář Poslanecké Sněmovny zprávu auditora zveřejní na internetu, tj. na webových stránkách Sněmovny.

K bodu 2

Nové ustanovení § 17a stanoví straně povinnost zřídít pro výdaje na volby (tyto výdaje musí strana podle § 18 odst. 1 písm. c/ zákona vykazovat odděleně) zvláštní účet u peněžního

ústavu, na kterém budou vedeny jednotlivé příjmy a výdaje zvláště pro každé volby. Strana bude muset veškeré výdaje na volby provádět bezhotovostně z tohoto bankovního účtu. Výjimku z povinnosti bezhotovostní platby budou představovat výdaje do 5 000 Kč.

Současně se zavádějí limity výdajů stran na volby, a to ve výši:

- a) 80 000 000 Kč, jde-li o volby do Poslanecké sněmovny nebo volby do Evropského parlamentu,
- b) 3 000 000 Kč za každého kandidáta strany nebo koalice, jde-li o volby do Senátu,
- c) 7 000 000 Kč za každý kraj, v němž byla straně a hnutí nebo jejich koalici pro volby do zastupitelstva kraje zaregistrována kandidátní listina.

Limit výdajů ve výši 80 mil. Kč bude platit pro každé volby zvláště, neboť volební výdaje budou strany vykazovat pro každé volby na samostatném účtu. V případě voleb do Poslanecké sněmovny přitom nebude rozhodné, zda strana podala kandidátní listiny k registraci ve všech nebo jen v některých volebních krajích. Rozhodné bude, že strana podala kandidátku aspoň v jednom kraji.

Naopak v případě voleb do zastupitelstev krajů bude relevantní, v kolika krajích bude zaregistrována kandidátka strany, limit výdajů pro tyto volby bude tedy maximálně 91 mil. Kč (13 krajů x 7 mil.) v případě, že strana zaregistruje kandidátku ve všech krajích (volby do zastupitelstva hl. m. Prahy probíhají podle zákona o volbách do zastupitelstev obcí).

Pokud jde o volby do Senátu, bude se limit výdajů strany ve výši 3 mil. Kč vztahovat ke každému jednotlivému kandidátu do Senátu, tj. maximální limit výdajů strany pro volby do Senátu bude 81 mil. Kč v případě, že strana podá přihlášku k registraci svých kandidátů ve všech 27 volebních obvodech, kde budou právě senátní volby probíhat.

V případě souběžného konání více voleb (typicky voleb do Senátu a do zastupitelstev krajů) se uvedené limity výdajů strany budou navyšovat o jejich součet.

Pod výdaje na volby se budou zahrnovat jakékoli výdaje strany vynaložené v souvislosti s volbami, zejména výdaje na vedení volební kampaně. Mezi tyto výdaje strany však nebudou patřit:

- výdaje na mzdy a odměny vyplácené zaměstnancům strany a hnutí na základě pracovních smluv a dohod o pracovní činnosti uzavřených na dobu neurčitou,
- výdaje na úhradu nájemného nebo podnájemného ze smluv o nájmu nebo podnájmu nebytových prostor uzavřených na dobu neurčitou nebo na dobu nejméně dvou let, jakož i na úhradu služeb spojených s užíváním těchto prostor (ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c/ zákona spadají pod provozní výdaje),
- dary věnované stranou kterékoli osobě, ledaže by šlo o dary poskytnuté kandidátovi strany na volební kampaň, které by se do limitu výdajů počítaly,
- výdaje vynaložené na koupi nebo údržbu nemovitostí ve vlastnictví strany (ve smyslu § 18 odst. 1 písm. c/ zákona spadají pod provozní výdaje).

Strana bude dále povinna platit za plochy pro vylepení volebních plakátů, za jiné pevné nebo pohyblivé reklamní plochy, jakož i za inzerci v tisku, na internetu nebo v jiných médiích pouze přímo jejich vlastníkově nebo provozovatelé. Strana bude povinna veškeré reklamní plochy a prostory pro inzerci, využívané ve volební kampani, označit zkratkou strany podle jejich stanov (organizačního řádu), popř. i jejím logem, pokud takové logo strana běžně užívá.

Vynakládání výdajů na volební kampaň ve prospěch nebo v neprospěch stran, hnutí a jejich kandidátů se vyhrazuje pouze stranám, hnutím a jejich kandidátům a nezávislým kandidátům v případě voleb do Senátu.

Strana bude povinna předložit do 60 dnů po ukončení voleb kontrolnímu výboru Poslanecké sněmovny zprávu o skutečných výdajích na volby. Ta bude zahrnovat i úplný výpis z účtu zřizovaného pro výdaje na volby. Osobní údaje fyzických osob nacházející se ve výpisu z tohoto účtu budou muset být před jeho zahrnutím do zprávy anonymizovány.

Zprávu bude předkládat strana na předepsaném formuláři s přílohami, jehož vzor stanoví Ministerstvo financí vyhláškou. Zpráva strany a hnutí bude veřejná – bude do ní možno nahlédnout a pořizovat z ní výpis nebo její opis či kopii v Kanceláři Poslanecké sněmovny. Současně Kancelář Poslanecké Sněmovny zprávu zveřejní na internetu.

K bodu 3

Pro zprávu auditora o ověření roční účetní závěrky, která je součástí výroční finanční zprávy strany, se zavádí podmínka, že tato zpráva auditora nesmí být vyhotovena auditorem, který je členem strany, pro kterou je auditorova zpráva vydána.

K bodům 4, 6 a 7

Ustanovení zavádějí úplný zákaz stranám přijímat dary od jakýchkoli právnických osob. Dárce ve vztahu k politické straně tak bude moci být pouze fyzická osoba za podmínek stanovených zákonem. Takovým „dárce“ však nebude moci být taková fyzická osoba, která nejedná vlastním jménem a na vlastní účet, ale pouze jako prostředník mezi skutečným dárce a obdarovanou politickou stranou. O tom, že fyzická osoba, která straně poskytuje dar či bezúplatné plnění jedná vlastním jménem a na vlastní účet, je povinna učinit oznámení formou písemného čestného prohlášení, které strana a hnutí přiloží k výroční finanční zprávě.

K bodu 5

Kanceláři Poslanecké sněmovny se stanoví povinnost zveřejňovat výroční finanční zprávy stran a hnutí na internetu.

K bodu 8

Ustanovení zavádí maximální limit hodnoty daru straně od jednoho dárce (fyzické osoby) za kalendářní rok, a to ve výši 1 000 000 Kč.

K bodu 9

Zavádí se oprávnění Ministerstva financí snížit příspěvek na činnost vyplácený straně, pokud tato strana vůbec nepředložila kontrolnímu výboru Poslanecké sněmovny zprávu o výdajích na volby nebo předložená zpráva je podle zjištění tohoto sněmovního orgánu neúplná, anebo z předložené zprávy kontrolní výbor zjistí, že výdaje strany na volby překročily stanovený limit. Ustanovení je obdobou oprávnění Ministerstva financí pozastavit výplatu příspěvku na činnost podle § 20a odst. 2 zákona.

K bodu 10

Jde o novelizační bod legislativně technické povahy, jímž se jednak odstraňuje chyba vzniklá při jedné z předchozích novelizací zákona (ustanovení v platném znění nesprávně odkazuje na ustanovení § 18 odst. 3 namísto odst. 4), jednak se doplňuje toto zmocňovací ustanovení o zmocnění pro Ministerstvo financí k vydání vyhlášky, již se stanoví formulář a jeho přílohy, na nichž budou strany podávat zprávu o výdajích na volby podle navrženého ustanovení § 17a odst. 7 (viz bod 2 § 17a odst. 8).

K části druhé (čl. II)

K bodu 1

Do § 16 zákona o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, se vkládá ustanovení vymezující legální definici volební kampaně. Formulace je v podstatě převzata z definice volební kampaně obsažené v návrhu zákona o volbě prezidenta republiky (sněmovní tisk 613).

K bodu 2

Zavádí se limit výdajů vynakládaných kandidáty na volební kampaň do Poslanecké sněmovny a do Senátu. Limity se stanoví pro kandidáty politických stran, politických hnutí a koalic ve výši 300 000 Kč. Limit výdajů nezávislého kandidáta pro volbu do Senátu na volební kampaň se stanoví ve výši 3 300 000 Kč. Zajišťuje se tak rovnost stranických i nezávislých kandidátů v senátních volbách, neboť ve prospěch stranického kandidáta může vynakládat výdaje i strana, za niž tento kandidát kandiduje, a to až do výše 3 mil. Kč.

Obdobně jako v případě politických stran a politických hnutí (viz čl. I) se navrhuje upravit také povinnost kandidátů samotných zřídit pro výdaje na volby zvláštní účet u peněžního ústavu, na kterém budou vedeny jednotlivé příjmy a výdaje na volební kampaň. Kandidát bude muset veškeré výdaje na volby provádět bezhotovostně z tohoto bankovního účtu, s výjimkou výdajů nepřevyšujících částku 5 000 Kč. Následně bude povinen předložit do 60 dnů po ukončení voleb kontrolnímu výboru Poslanecké sněmovny na předepsaném formuláři zprávu o skutečných výdajích na volby, která bude zahrnovat i úplný výpis z uvedeného účtu a účetní doklady hotovostních výdajů. Zpráva kandidáta bude veřejná, bude přístupná v Kanceláři Poslanecké sněmovny a bude se zveřejňovat i na internetových stránkách Poslanecké sněmovny.

K části třetí (čl. III)

Obdobné povinnosti kandidátů, které jsou stanoveny pro volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu v části druhé, se stanoví rovněž pro kandidáty ve volbách do Evropského parlamentu.

K části čtvrté (čl. IV)

Obdobné povinnosti kandidátů, které jsou stanoveny pro volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu v části druhé, se stanoví rovněž pro kandidáty ve volbách do zastupitelstev krajů.

K části páté (čl. V)

Účinnost zákona se navrhuje k 1. lednu 2013.

V Praze dne 14. června 2012

Milan Štěch, v. r.
předseda Senátu